

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yehezkel

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

לאקזחי רפסל ל"ז י"שר 'יפב תויזעול תולמל רואבו הקתעה.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9132

העתקה ובאור למלות לועזיות

בפי' רש"י ז"ל לספר יחזקאל.

- א ג יד ה' , כל לשון יד וכו' אינה אלא לשון אבק וכו' כדס מוזניז דיטריז"א בלע"ז ;
 distraction ובלא"ט distrazionè (גייסטעסבאווענעהייט) .
- ז — ונוצצים , אישטענלונג"ט בלע"ז ; étincelent (זיח טיממען , פֿונקען) .
- יג — ברק , פלנדור"ש בלע"ז ; splendeur (גלוקן) , עיין סעזקס ובאור לשלות לועזיות
 ירמ' י' י"ג , וארפז לשון ברכות נ"ט א' ד"ה ברק א .
- יד — כמפאה הבוק , דלאט:גיל"א בלע"ז ; de l'étincelle (דעס פֿונקענס) .
- יח — וגבוהם , אילוארלילו"ש בלע"ז ; et leur sourcils (חונד חיהרע חויגענברויכען) ,
 עיין מרפא לשון בכורות מ"ג א' ד"ה גבן ומרום .
- כב — הק"ח הנורא , ת"י גליד חסין גליז"ה סור"ט ; gelée forte (סטערקער פֿרוסט) .
- ב ב — מדבר , משעו שהשכינה מדבר בפני עלמו וכו' ולומי ישעו פורפרי"ן בלע"ז ;
 for parler (עזענטויך , די . ה . לויט טפערעכען) , והוראת מלת פו"ר עיין מלאכי
 א' א' ומקום הנרשם שם .
- ו — עקרבים , א:לינטייר"ש בלע"ז ; églantier (האגעכוסטענטרויך) , עיין מלות
 לועזיות למלכים א' י"ב י"א .
- ך א — לבנה , טייל"ה בלע"ז ; tuile (ליגעט) , עיין מרפא לשון פסאים ל' ב' ד"ה בו ביי"א .
- ב — דייק , מגוני"ל בלע"ז ; mangenneau (וואורפגעטיך , טניידער) . סוללה , באשטי"ן
 בלע"ז ; bastion (באָלונערק , טאָלעט) .
- ט — ורחן וכסמים , פאני"ן אי אשילטר"א בלע"ז ; paniz et épautre (פֿענכעלהיר
 זע , טווארען חונד טפעלט) , עיין מרפא לשון ברכות ל"ו א' ד"ה אורז וכו' ,
 והמקימות הנרשמים שם .
- טז — לחם , משען לחם פיל"א דופי"ן בלע"ז ; pièce du pain (סטיק ברויך) . דאגה ,
 איינש"א בלע"ז ; angoisse (אנגאסט , בעררענגניס) ; ויותר משחבר שז"ל סינש"א
 שכן פ' ולויעו פסד כגעין ע' א' דאגה שדואג על דבר העתיד וכו' וקורין סינש"א
 ע"כ , וזכו soim (זאָרגע) כמו שכתבתי במרפא לשון שם . והוסיף רש"י לפרש ובלשונות
 שרוא"ר ; יתכן שהוא לשון אשכנז (טרויער) , ועיין העתקה ובאור לשלות לועזיות
 שמואל א' ט' א' .
- ה א — הגלבים , פראקאלי"ר בלע"ז ; parcheminier (פאָרגאָמענטגערבער) .
- יד — ולחרפה , דיטטרוי"ר בלע"ז ; détruire (פֿערניכטען — דען גוטען רוי) , עיין
 העתקה ובאור לשלות לועזיות ירמ' כ"ט י"א .
- ן ט — ובקוטו , מנחם חנרו וכו' וי"ת וידעקון וכו' וכן תרגם וכו' דמדנקן דמעייר"ר בלע"ז
 demener (זיך קוועלען) , וכן לועז' לקמן ב' מ"ג וכו' י"ו ול"ו ל"א , ובמלות
 לועזיות לתרי עשר מלאכי ב' י"ג .
- יג — אלה , פלנז"ן בלע"ז ; plancon (זעלויירע , זעלנינג) , וברוב מקומות לועז' רש"י
 שם א ל"ה אולמ"א (אונזבויען) , עיין מרפא לשון ר"ה נ"ג א' ד"ה בו טמי .

העתקה ובאור למלות לועזיות

- ח ג בציצת ראשי, נשערות ראשי פלוזיל בלע"ז; floquets (התחלקוּקקען), עיין תרגום ובאור למלות בלע"ז בש"ה ש' ב'.
- ה בביאה, אלא:טריא"ה בלע"ז; a l'entrée (כייק חיינגהנגע).
- יד מככוח אח החמוז, פיישנ"ט פלורי"ר לאלקאלפי"ן בלע"ז; faitent pleurer l'echauffé (ומחלען וויינען דען ערהילטען).
- י יב וידיהם, של אופניס והס החור וכו' שקרין בו"ל בלע"ז; moyeu (דיח נחבע דעס רעדעס ווקרין דיח חקסע טטעקט), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות מלכים א' ז' ל"ג.
- יא ה מעלות רוחם, העולה על דעתכם בוטרו"א טלנ"ט בלע"ז; votre talent (חייער טריעב, זינגליכקייט), עיין נבאורי לשופטים ט' כ"ג.
- יב ג אולי יראו, שםא יבינו אפרלכרו"ט בלע"ז; aperceveront (ניח ווערדען מערע קען, וומהרנעהמען).
- ד כמוצאי, קומ"א אישא"ג בלע"ז; comme issues (וויח דיח אוינגענגע), כלומר שהא שס היונה על המקום ולא על אנשים היוצאים, כמו מולאי בקר (תהלים ס"ה ט'), והנפרד מולא מים (ישעי' נ"ח י"ח) וכן פירש הרד"ק.
- יד אורה, אפנדרי" בלע"ז; épandrai (ווערדע פערברייטען, לערטטרייען).
- כ הנושבוה, לי"ג אשייא"ג בלע"ז; les assises (דיח בעועטלטען, בעוואהנטען).
- כד ומקסם חלק, דכנייל"א בלע"ז; devineille (וומהרנעהגרייח).
- כה חמשך, טרא אלונגי"א בלע"ז; sera éloigné (וויירד פערלנגערט, חיינס ווייטע געלנגען ווערדען).
- יג ו ויחלו, לשון תופלת, ויש אומרים איקוייררא"ט בלע"ז; et croient (חונד חיינען, גלויבען).
- יד חשל, אייטמ"ן בלע"ז; ajoutement (לנוחן), והוסיף רש"י לפרש ויש אומרים בלאשעניי"א; אין להסתפק שהבלע"ז משונש, וכל"ל כמו באיכה ב' י"ד אפלאטרימנ"ט ויתכן שהוא plâtement (חיבערטיכענג), ויהיה תרגומו שם שאו ותפל (טרוג חונד טיין), כמו שיאמר הכרפתי paix plâtré (חין טיינפריעדע).
- יח למחשדות כסחיה, קוטר"א בלע"ז; couturières (נעהערינגען). אצילי, אייטלי"ג בלע"ז; aisselles (פכסעוהעהלע), ועיין מרפא לשון שנת ל"ב א' ד"ה במרסקו, ושם תמלא אחותי על ענין אילי ידי הכמוב כאן. המספוח, לישאנטאנ"ן בלע"ז; les entements (דיח חנטיפטונגען, מנהעפֿטונגען), והוסיף רש"י להביא דעת יש לועזים פלטרקיי"ג בלע"ז; plâtras או plâtrage (גיפסמחרייט), עיין מרפא לשון ינמות ס"ג א' ד"ה שפיין, ומרפא לשון חולין קכ"ג ב' ד"ה תנור.
- יט בשעלי, כמו מי מדד בשעלו מים (ישעי' מ' י"ב) אונגיאלוני"א בלע"ז; הבלע"ז משונש והוא en javelle (חונד חיינער הפחד פֿהן), ועיין מרפא לשון מנמות ע"א א' ד"ה לכותים. ובשחתי, איאנפיילא"ג בלע"ז; et en pièces (חונד חונד טטיקע).
- יד ג בענחי לו, שוי"ג רפוגדו"ן בלע"ז; j'ai répondu (חיד הפבע [חיהק] ענטספרחלען).
- ד נודו, פורינ"ט אשינרי"ן; furent séparés (ווחורדען פכגעשפרידערט).

העתקה ובאור למלות לועזיות קמו

- יד ז פני, מיסאירא"ש בלע"ז; mes airs (מיינע ווענדונגען), כי הנלע"ז יורה על שרש פנה כמו שכתבתי בהמעמר לתהלים ל"ד י"ז ע"ש.
- כ שפטי, מיסנושטיש"אז בלע"ז; mes justices (מיינע שטרף־פֿאָגריכטע), עיין מרגום ובאור מלות לועזיות לחמש מגלות קהלת ח' ה'.
- כא נותרה, איירטרמא"יש בלע"ז; etre remis (וויעדער הערגעטעצט ווערדען).
- טז ד לאבלה, אדבריר"ר בלע"ז; בלאי"ט a divorare ובל"ט a devorer (לז פֿערטליכ־גען, פֿערלעהרען). נחר, נשזר מן האז נרואי"ר בלע"ז; brouir (פֿערזענגען), ועוד פירש"י ויש לועזין אשאר"ט בלע"ז; והוא arsis (פֿערברחנט), וכן לועז נחר בירמיה ו' כ"ט, עיין בהעתקה ובאור שם ולהלן כ"ד י'.
- טז ב הודע, פיישנייר"ר בלע"ז; fais savoir (טהוע לז וויסען, מֿאָכע קונד).
- ד ביום הולדת אוחד, פושניא"ה בלע"ז; fus née (וואורדעסט געבֿהרען), ועיין העתקה ובאור למלות לועזיות בירמיה כ' י"ד. למשעי, לכחלות וכו' אפלנמנ"ט בלע"ז; בלשון רושן aplanement והוא aplanissement (גלחטטונג).
- ה בגעל, אנכירישמנ"ט בלע"ז; abhorrement (חבטייח, גרויען, עקען).
- ו מחבוססח, שווייליא"ה בלע"ז; souillé (בעארעלט).
- ז בעדי, לשון עד כמו בטמו נה' עדי עד אנגוק"א אשגל"א בלע"ז; en gogo de siecle (חין דער פֿילנזע דערלייט), כי זה siecle (יפהרהנדערט) יורה גם על העת בכלל. נכונן, פורינ"ט אפייטיא"ש בלע"ז; furent appuyés (וואורדען אונטערטוטטילט, בעפֿעסטטיגט, ד. ה. געוואָרעט), וכן לועז בורנו בתהלים ל"ז כ"ג עיין בהמעמר שם ועיין להלן י"ח כ"ה.
- ח דודים, אמטיא"ש בלע"ז; amitié (פֿריינדשאַפֿט, זייעבע).
- י ואנעלך חחש, איקאללני"טווי טיישון"ן בלע"ז; et chaussai toi taison (אונר חין בעטזוהעטע דין מיט דעֿחֿספֿעלן). ואחבשך, איפוליי"נישטווי בלע"ז; et pour ceindis toi (חין חוואַגירטעטע דין), עיין מרפא לשון שנת י"ג ב' ד"ה סיני כ' משי, שווי"א בלע"ז; soie (זיידע).
- יא ואעדך, איפאריטו"י בלע"ז; et parai toi (אונר טחיקטע דין).
- יד כליל, קרוי"א בלע"ז; couronne (קרֿונע).
- טו טלאוח, מנוסות וכו' פלטריא"ש בלע"ז; plâtres (בעמענטעלט, בעדעקט), עיין מרפא לשון מנחות ל"ג ב' ד"ה ט ל ה. לא באוח, לא ביתה כאויה זאת לבוא נו"ן אנני"ר אינו"ן אאיטר"א בלע"ז; non à venir et non à être (זאָלנעטע ניכט קומען, אונר זאָלנעטע ניכט זיין).
- כה וחששקי, לפי שדימה אותה לזונה וכו' איאקיי"ש"מש בלע"ז; et acesmas (אונר דוח זעטלעטעט לזרעכט, ריכטעטעסט לז), פעל acesmer יסן נושן הוא, והוא נרדף עם פעל ajuster (לזריכטען, חפֿחֿססען).
- כח והונים, לשון זנות אהאנשא"רא אאל"ש בלע"ז; et hennisais à elles (ווייהערטעט נחך חיהנען).
- לא לקלם, לדבר וכו' וכן כל לשון קלס ה לשון דבור פרלי"ץ בלע"ז; parlerie (געקאָע, געטוועטן), עיין להלן כ"ב ד' ומרגום ובאור למלות לועזיות ש"ה ד' ג' אהנו

העתקה ובאור למלות לועזיות

- טז לא אחנו, הוא לשון שכירות לוי"ן בלע"ז; louage (דוח ויעטהע).
- לו נחשהך, לשון שולים שקורין פונ"ן בלע"ז; fond (גרוזר, בהרען), עיין מרפס לשון נדה ג' ב' ד"ה שולים.
- לו ערבה, מאל"ש בלע"ז; mēlas (דוח פֶּרְחֵיטְטֶעמט, פֶּרְחֵעֶנגְטֶעמט).
- ט ובחקוד, אין לו דמיון וי"ת ויבועוד אטרי"פורברונ"טוי בלע"ז; et transperce- ront toi (דוח ווערען ריך דורכְּבְּהֶרען).
- מז ולא, והלואי [כלומר ענינו כמו לו] וכו' אשליאו"ט בלע"ז; plüt (געפֶיעֶנע עם דאך! ווּוּלְטֶע דאך!). קט, פיק"ט בלע"ז; בלא"ט pochetto (חיין קויין וועניג).
- סא ולא מכריחך, לא מפרמוניא שלך וכו' וזה הלשון קרוב ללעז שכן קורין עתה לקרונת פאטראמוני"א בלע"ז וכן קורין כל דבר שיש לו לאדם מנחלת אנוני; בל' איטליא patrimonio ובלשון כרסת patrimoine (ערבגוט, ערבטהייז).
- ין ג האבר, כמו כנף אל"א בלע"ז; בל' איטליא ala ובל"א aile (פֶּויגֶען, פֶּיטטיג). צמרה, כל גוף האילן ובלע"ז לימ"א; בל"א ט eima ובל"א cime (טפיטלע, גיפפען).
- ה צעפה, מין אילן ערבה שענפיו מרובים שאלק"א בלע"ז; בל' איט salce בל"א saule (וויידענבוים), וכמו העובר אורח ריוווןן בספר מסעות שלו, כי בסב בית חלעפף נמנא מין ערבה הנקרא בפי יוצאי הארץ לפלף (Safsaf) וכן כתב הרד"ק שכן שמו בלשון ערבי.
- ז כשנה, כמו אספה והוא הפוך בדברי רבותיו יש מן הדומה לו שקורין לאסיבת העם כיום יא, וכפנה הוא כמו כופה אמא"ש בלע"ז; amas (לונקווענעהייז פֶּונג, זעמלונג).
- ט טרפי, עלי פויילי"א בלע"ז; feuille (בלחטט).
- טא יפרשו, שרונ"ס פנדון בלע"ז; seront épanchés (ווערען לערטטרייעט ווערען, עיין לעיל י"ב י"ד).
- כב דך, אין דרך וכו' שקורין גרייפ"א בלע"ז; greffe (פרקפֶרייז). והלול, לשון חל וכו' אומנללי"ה בלע"ז; amoncelè (חויפֶגֶעהייפט).
- יך א מושלים אח המשל, אשנסלא"ן בלע"ז; המעתיק בדפוס קאלטרוא העתיק res-semblance (עהנליכקייט), וזה נוסל רק על ענינים גשמיים הדומים זה לזה ולא על דמיון רוחני הנהוג בכיור מליכי, ואולי היא assemblage (מעריבונג, פֶּרְחֵיכונג) פֶּרְחֵיכונג לוייער געגענטשנדע לונג גלייכניס). בוסר, פרי עד שלא נחשל ביירג"ן בלע"ז; verjus (זוירע, חונרייפֶע טרויבע). תקהינה, אגאכירונ"ט בלע"ז; agacèrent (ווערען טטושפן).
- יד ויראה, ראם בלנו וכו' איאפארואטי"ט בלע"ז; et aperçu (אונר נהק וועהר, בעזערקטע), עיין לעיל י"ב ג'.
- כה לא יחכן, כמו לא יתקן אבי"טאש בלע"ז; appuyé (זיכער, בעפֶעסטיגט), עיין לעיל ט"ז ז' מלת כבורו, ולקחן כ"ז ע'.
- ל שובו והשיבו, שובו אחס והשיבו את אחרים דטורני"ר בלע"ז; כ"כ ב-פוכים ישנים וזהו detourner (חבלענקען, חבבריינגען), וזהו טעם והשיבו את אחרים, ולא כמו שהע"ק המעתיק בדפוס קאלטרוא retourner (לזריקערהרען), כי זה הפעל אינו יולא וקוטוחם

העתקה ובאור למלות לועזיות קמח

- כ מג וקוטחה, (ת"י) ומי נקון וכן ת"י הנאחזים דמוני"ר בלע"ז; עיין לעיל ו' ט'.
- כא ג ונצרכו, לשון לרצ רטר"ר בלע"ז; retirer (חיינטרוואפֿען), עיין מרפא לשון זכמים נ"ג א' ד"ה מו מר.
- יד מרטה, מרפא"ש בלע"ז; fourbie (פֿאָרביט, געפּאָלט), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות איוב ב' כ"ה.
- טו ברק, זהירות פלנדור"ש בלע"ז; עיין לעיל א' י"ג.
- כ אבחה, לשון נביחה גלאפישמנט בלע"ז; glapissement (קאָפּפֿען, קרייטען).
- כד ויד ברא, מקום פנה מן הקונים וכו' אישרטי"ר בלע"ז; essarter (חורבֿר ומי כֿען דורך חויירייטונג דער געטטרייכע), עיין חרגום ובאור למלות לועזיות יהושע י"ז ט"ו. והביא רש"י בשם מנחם שהוא לשון ברירה ולעזו ברא לישראל בלג"ז; èli-sant (חוייוועהלענד).
- כו אם הדרך, קארפּו"ר בלע"ז; carrefour (טיידעוועג). קלקל, ליהט וכו' ויש לועזים קלקל טרא"איש בלע"ז; trait (געלֿאָגען), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות ירמיה ט' ז'.
- כז ד וקלסה, דנה שהכל נדברים ביד פרלרי"ן בלע"ז; למעלה ט"ז לא פירש כל לשון קלסה לשון דבור וכן פירש במתקן א' י' כל לשון קלסה לשון דבור, ויש בהעתקה ובאור העירותי שכל לשון דנה כדוגמתו פה וכן לעזו דנה במדבר י"ד ל"ו עיין בהמעאר שם, ולהלן ל"ו ג' ובתהלים ל"א י"ד, ויש לעזו ג"כ כל דנה שנמקרא פרלרי"ן בלע"ז; parlerie (געטוועטן, געפּאָודער, געריכט), פלומר לישא דמשתמע לתרי אפי לטוב ולרע, ובעיקר בני דנה ודבור נדמים הם, כמו שפירש ש"ה ז' י' ואין לריך תיקון.
- כג ג עשו, איטיינירינ"ט (כ"כ בדפוסים ישנים) בלע"ז; etreignoient (זיח וריקטען פֿעסט לונחאטען).
- ח והעגב, ותתאזה אויטי"ר בלע"ז לעזו אחר דישיר"יר ע"כ; הראשון משונש והוא souhaier (ווינטען, פֿעלחאָגען), כמו בסמוך פסוק י"ג, וכשני נרדף לו והוא désirer (געניסטען).
- י ושפוטים, כמו שפטים יושטישא"ש בלע"ז; עיין לעיל י"ד כ'.
- יא עגבחה, תאזה "זויטי"ר בלע"ז; souhaier כמו למעלה פסוק ח'.
- יז והקע, אשלוקי"ר בלע"ז; פעל נושן eslocher (פֿעררענקען, חויינקעאטען), עיין מרפא לשון בנורות מ' א' ד"ה שנס מטה ירכו.
- כג וקרואים, שמו"ן בלע"ז; semonce (חיינלֿאָדונג).
- ל עשה, לשון פעול פייש"נט בלע"ז; faisant (מפֿלענד), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות בירמיה ל"ב ל"ג ולמד אותם.
- לד ומציה, לשון מוכן עד התמלות אישולרא"ש בלע"ז; et suceras (חונר ווירסט אויג זויגען). הגרמי, כמו ועלמתיכם יגרם וכו' ווגי"ר בלע"ז; ronger (חבכאָגען, חבכייטען), עיין מרפא לשון שנת קמ"ו ב' ד"ה מסחך, ועיין העתקה ובאור למלות לועזיות ירמיה כ' י"ז.

העתקה ובאור למלות לוועזיות

- כג מ** לאשר, מ"י לאחר אללו"א בלע"ז; au lieu (לור טטענע, לוק קרטע) • כחלח, מין זנע ושמו כחול ולובעות בו עיניהם אקליר"א בלע"ז; זהו בל"אית collirio (חויגענזחאבע), עיין מרפא לשון שנת י"ח א' ד"ה קי לור.
- **מא** סטה כבודה, מונללת במלעות נאות סרידיו"א בלע"ז; בל"אית parato (טחפעטענע טווק, מיט טחפעטען בעהתקגען) •
- כד ו** חלאחה, זוהמחה וכו' ע"י הרחמחה שקורין אשקמ"א בלע"ז; écume (שויק) •
- **ט** המדורה, הסק גדול פואי"אה בלע"ז; בלשון נושן fouyau (גרשעס פֿוןשקקערנע רעס פֿייער) •
- **י** יחרו, ינאו ויעשנו אאורשי"ר בלע"ז; פעל נושן arsir (פֿערברענען, חנגעברחנעט זיין), עיין לעיל ט"ו ד' מלת נחר •
- **יו** האנק, התמקאק בשתיקה שו"א דמוני"ן בלע"ז; soi demené (זיין לערקנירטט קווערעטילינט), עיין לעיל ו' ט' •
- **כב** ששם, גרינו"ן בלע"ז; groin (טנוילע), עיין מרפא לשון שנת קכ"ט ב' ד"ה מחה שפמי •
- **כג** ונשקחם, אישרוויי"ן דמוני"ן בלע"ז; et serez demené (זייהר וועררעט לערע קנירטט זיין), עיין לעיל פסוק י"ז •
- כה ו** שאטך, שאת לשון שאף גלומנ"ט בלע"ז; goulument (זיין גיעריגעס פֿערטליכע גען), עיין בהמעמר לתהלים נ"ו ב' •
- **טז** חוף, מרק"א בלע"ז; marque (גרענלע, בקרר, רחנד), עיין העמקה ובאור למלות לוועזיות מלכים ב' ג' כ"א •
- כו ט** ומחי קבלו, הוא אחד מתחבולות הזכיר לירוק באננים גדולות ומנה כנגדן אילקוליא"ה דאזכורי"א בלע"ז; et le coup de sa pierriere (זוהר דער טטחם [טאג] זיינעם טטיינטרייבערס), וזהו נדעת יש לוועזין קבל פורייר"א (טטיינטטשער, טטיינטרייבער), ונקרא הכלי כן לפי שהוא מנה נגד האננים הנזרקות ביד, ועל ידו ימישו לבא אל מטרת סבכו ומלת קבל בארמי ענינה נגד. ופכיא רש"י עוד ויש לוועזין קבלו דשארבלוט"א בלע"ז; וזהו דעת רבינו גרסום כמו שהביא הרשב"ם בפסחים קי"א א' ד"ה מתקעלין בחיק קבל, וכן לועז רש"י שם ד"ה חיק קבל ארק"בלוט"א כמו ומחי קבלו יחן וגו' וזהו שם כלי מזור שהיה נהוג בימים קדמונים וידוע בשם arbalista, arcubalista או balistra (חראברוסטבאגאן, חראברוסטריסטונג), עיין ספר המליץ ל"א להדעונג מלת חראברוסט; והרד"ק נחב שהמ"ס במלת מחי נוספת והוא מדבני רבותינו ז"ל מחקעלין בחיק קבל (כנ"ל) נגמרא דפסחים שם, ובכל דפוסים אשר היו לפני באשר הונחמי לאור הש"ס בעז"ה כתוב בחיק קבל, ולולא החכוננתי עליו ועל מקומו ביחזקאל, הייתי מתעורר על הנליין להחזיק בגירסת הרד"ק, ואין להסתפק שגם רש"י ורש"ם גרסו כן ובדפוס נשמטה הגירסת) והוא הקשת שקורין (בל"אית) ארק"א בלישער"א arco balèstra ומורים בו חלים לעומדים בחומה שלא יעמדו בחומה מסד החלים ולא ילחמו ע"כ; ונראה שהוא כלי מגור הנקרא ג"כ בל"אית balèstra a bolzoni (זיין חוטעש קריעגריטעס געטיץ, ווהמיט אשן גרשעס בחולען געגען דיח טטרטטויערן חבטחם), ויהיה

העתקה ובאור למלות לועזיות

קמט

ויהיה מרגום הכתוב בל"א : ריח בחלצטן זיינער פארברוסט ווירד ער טליידערן געגען דיינע וויערן.

— משפעת סוסיו, נשיא סוסים הרבה מעלים אבק וכו' ונעשה כענן וכו' הוא קרוי שפעת וכו' דלאפושו"ן בלע"ז; de la foison (חין חיבערפלוס, חין גרפסער הענגע), עיין מרפא לשון סוטה י' א' ד"ה במה בירכו.

— רחיים, לורפריימ"ט בלע"ז; leur frayement (זיהר טרעקקען, גרויטען).

כז ג מבואוחים, פור"ט בלע"ז; port (הפתען).

— ה הורן, הוא העץ הזקוף וכו' שבו מוליך המפרס שקורין בויל"א בלע"ז; voile (ועגל) וכו"כ ע"ג א' ד"ה אדרא הוסיף רש"י לפרש להוליך את הספינה ברוח, עיין במרפא לשון אס. ועוד לועזי תורן מא"ט; mast (מאסטבוין), עיין מרפא לשון בנ"ב קס"א ב' ד"ה מכות א.

— ו אלוני, מין עץ סרק שקורין קיישנ"א בלע"ז; chène (מיינע), עיין מרפא לשון מנחות ס"ג א' ד"ה דומה כמין תפוח הברתים. משוטיך, הם וכו' שמונהיגים בהם האניה ריימ"ש בלע"ז; rames (רודער פֿיר גרפסע פֿעהרלייגע), עיין מרפא לשון ב"ב ע"ג א' ד"ה משוטות. קרשך, הוא הקרש הרחב וכו' וכו' מהפנין את הספינה וכו' ורב החובל אחזו בו ובלשון המשנה ק כרניט ובלע"ז גובריינל; gouvernail (טטייעררודער).

— ז מפרשך, הוא שקורין בל"א שיג"ל (זעגעט) ובלע"ז בויל"א; עיין לעיל פסוק ה'. לגם, לפורשו וכו' גם בלשון משנה כלונס ובלע"ז פורק"א; perche (טטפנגע) עיין מרפא לשון ר"ה כ"ב ב' ד"ה כלונסות.

— ט מחזיקי בדרך, מתקני נדקיך שלא יכנסו בהם המים אפייטונ"ט טאקראול"א בלע"ז; appuyent ta crevasse (וועלנע דיינען ריט טטיטלען, בעפעסטטיגען), עיין לעיל י"ח כ"ה. לערב מערבך, לשון ערובה גראנטי"אה בלע"ז; garantie (בירגטשפט, געוועהרלייסטונג), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות ירמיה כ"ה כ'.

— יא וגמדים, שמעתי משמו של רבי מנחם ע"ש שירדים ביד עד המהום ומשערים גומדי אמות עומקה נקראו גמדים אנדוי"ש בלע"ז; entoiseur (חויזנעססער). שלטיהם, הם אשפות שנותנין בהם חלים וכו' קויכרינ"ה בלע"ז; זהו לשון אשכנז (קעלער) כמו באיכה ג' י"ג, ובלשון כרפת carquois.

— יב כדיל, אשטיי"ן בלע"ז; étain (לין), עיין מרפא לשון ר"ה כ"ד ב' ד"ה בנעץ.

— טו והבנים, (ת"י) וטוסין עופות ששמן פאוו"ן בלע"ז; paon (פֿאוּן).

— טו בנפך, איקרבונקל"א בלע"ז; carboucle (קארבֿונקעל), דער פֿריענטשליטע בלוט, קהטע רובין), עיין מרפא לשון ב"ב ע"ה א' ד"ה אקדח.

— יז בהטי מניה, אס מקום וכו' וי"ת נחטי דריחוש לשון קבולת מנינים הרבה טרוקא"ש בלע"ז; trochet (ביטען), עיין מרפא לשון ב"ב ס"ח ב' ד"ה חילת הקנים. ופנג, ראיחי נספר יוסף הכהן עץ אפרסמון הוא פנג וכו' וע"ש ריח הטוב נקראת יריסו באלסמ"א בלע"ז; balsamo (בחלוצת).

— יט ברול עשוח, עשוי כעשיות מש"ש בלע"ז; masses (מאססע, קוואפען), עיין

העתקה ובאור למלות לועזיות

תרגום ובאור מלות בלע"ז לחמש מגלות ש"ה ה' י"ד, ומרפא לשון שנת קנ"ד ב' ד"ה עשירות.

— כד במבוללים, בדברים שהם למכלול פרמינ"ט בלע"ז; parement (טחוק, ליעררע), וכן לועז מכלל יופי (תהלים נ' ב') עיין בהאמער שס. ובגנזי ברומים, נתכשיטי פאר שגונזין אותן בארגוין שקורין אשקרי"ן בלע"ז; ècriu (טריין). וארוזים, י"ת במגדלי אפי הדסים אותן ארגוין היו נתונין במגדל עץ הדס וכו'. והמגדלים שבתרגום כמו שאנו שונין תיבה ומגדול שיכרייט"ש בלע"ז; כבר מלתי אמורה במרפא לשון ערכין ל"ב א' ד"ה מגדלות שהוא soupents (חיינע פרט הענגענרער פערט טאג, וועלכער פון דער דעקקע, ווערד חיינעט ליזשערס, קרער זקכאט פון חיינעט געביירע חנגעבויעט חזט).

— לו שרקו, שובל"ר בלע"ז; siffler (ליטען, פֿפֿייִען), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות מלכים א' ט' מ'.

— כח יב חבניה, פיינטור"א בלע"ז; בלשון איטליא pintura וב"ל peinture (געשפּוּרע, שילדערייח).

— כד ממאיר, כמו לרעת ממארת פוניינ"ט בלע"ז; poignant (טטעלענד), עיין בהאמער לספר ויקרא י"ג נ"א.

— כט ד החים, כמין טבעות ברזל איינ"ש בלע"ז; anneaux (רינגע). בקישורחיד, אינטישאיקזרדי"ש בלע"ז; en tes échardes (פון דיינען טטעלען), וימכן של"ל en tes écailles (פון דיינען טופפען).

— ה ונטשחיד, איז טנדריע"י בלע"ז; et j' étendrai-toi (אונד חיד ווערדע דין הינטטרעקען), עיין מרפא לשון עירובין ק' א' ד"ה ואין כחלין באילן.

— יא חשב, שר"א אשינא"ה בלע"ז; sera assise (ווערד בעזעטלט, בעוואהנט זיין), עיין לעיל י"ב ב'.

— יח מוקרה, קאל"ו בלע"ז; בלשון איטליא calvo ובל"ל chauve (קחה). מרוטה, פליח"ה בלע"ז; pelé (חכגעהחמרט, גלחטליג).

ל ה וכל הערב, ח"י וכל סוממותא וכו' גרנטיא"ה בלע"ז; עיין לעיל כ"ז ע'.

לא ג צמרהו, לימ"א בלע"ז; עיין לעיל י"ז ג' מלת זמרת.

— ד העלוהיה, פושי"ן בלע"ז; fossé (גרפבען), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות מלכים א' י"ח ל"ב.

— ז דליוחיו, אף הם לשון ענפים וכו' כמין דליות הכרס שיטרוויילא"ש בלע"ז; ses treilles (זיינע רחנקען, רעבען), וכן פי' לעיל י"ז ד' דליותיו, זמורותיו, ועיין מרפא לשון כתובות קי"א ב' ד"ה דליות.

— ח וערמונים, קשטיינ"ש בלע"ז; châtaignes (קחטאניען), עיין מרפא לשון ר"ה כ"ג א' ד"ה ערמונים.

— טו עלפה, בשנילו וכו' כאדם שמתעלף ורוחו פורחת פאזיר"ר בלע"ז; pamer (פערט טחכטען), עיין מרפא לשון שנת ט' ב' ד"ה יתעלפה.

העתקה ובאור למלות לועזיות

קנ

- לב** ו צפחה, טינדרוטמנט בלע"ז; ton flottement (דין טוויטטען, דין הערווא-טווינקען), ונא הוי"ש תמורת הלמ"ד כמו למעלה כ"ט ד'. ואפיקים, ראוי"ש בלע"ז; rivières (פֿריססע), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות ירמיה י"ד ו'.
- י איש לנפשו, כל אחד על עמו שווימאי"מאש בלג"ז; soi-même (זיך זעלבסט), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות ירמיה ג"א י"ד.
- לב** ב לעושה, באדיט"א בלע"ז; vedette (טידוועכע, טהורוועכטער), וכן בל"איט vedetta.
- לד** ד אח הנהלות, את הכמועות מאין כח דולרווא"ש בלע"ז; douleureuses (דיח זיידערען, טאערלבעהפֿעטעטען).
- כ רוח, מייגר"א בלע"ז; maigre (מחגער).
- לו** ג ודבא עם, פארלמנט בלע"ז; parlamento (עפֿענטליכע רעדע), ועיין לעיל כ"ב ד'.
- לא ונקוטום, דומני"ר בלע"ז; מתורגם לעיל ו' ט'.
- לז** ו וקרמחי, לשון קרום איקוטיארי"א בלע"ז; et je croüterai (חור חיק ווערע חיבערהייטען, מיט הויטחיבערליעהען).
- לח** ד ושובבתיך, אעשה אותך שובב אננוישי"ר בלע"ז; invicieux (זמסטרעהפֿעט), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות ירמיה ג' ו'.
- ט כשוואה, כמשך המכסה את הארץ שואה ברואיל"ט בלע"ז; כ"ל ברואיל"ה בלע"ז, brune (ריכטער נעבען), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות איוב ל' ג'.
- כ המדרגות, אני שמעתי וכו' אסקלו"ש בלע"ז; echelons (זייטערטרעסען), עיין מרכא לשון עירובין ע"ז ב' ד"ה שש ליבותיו.
- לט** ט בנשק, אנארמורא"ש בלע"ז; en armures (מיט וועפֿען).
- כא אח משפטי, את פורענותי יושעני"א בלע"ז; עיין לעיל י"ד כ'.
- מ** ו והחא, הוא יליע שקורין אפנדיל"ן בלע"ז; apprentis (דער ניעדערע חנכויח פֿון חיינער הפֿען הוינער), עיין מלת יליע בהעתקה ובאור למלות לועזיות מלכים א' ו' ה'.
- ט ואיליו, אשילטי"ן בלע"ז; et ses etances (חור זיינעפֿיילער, זיינע טטיטלען).
- יב ונכול וגו', התאות שמכאן ומכאן וכו' והו לשון וגבול אשימיל"ל בלע"ז; אין להסמק שהנלע"ז משובש ועיניו espace (זוויטעררויך).
- יו חמרים, ת"י כותמא וכו' כמין כוחרות דומה לדקל וכו' פומיילש בלע"ז; pommeaux (קנעפֿע), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות מלכים א' ז' ט"ז מלת בותרות.
- יז ורצה, פלנקי"ן בלע"ז; planche (דיהוע, באָרען), והוסיף רש"י לחוות דעמו וז"ל ורצה אומר אני שהוא עלייה וכו' ועל אותה העלייה היו הלשנים קנבר"אש בלע"ז; chambres (קאמערן).
- ל ואילמות, ארבו"ן בלע"ז; מלה נוצח hors-bouge (חייסערע קאמער, פֿקר ליווער), ויש דפוסים שכתוב בהן ארקו"ן; והו arches (געווענכטע באָגן), עיין מרכא לשון זכאים ג"מ א' ד"ה בייסין.

ואיליו

העקה ובאר למלות לועזיות

- מ לו** ואיליו, אישסויר"ק שלע"ז; *et ses portiques* (חונד זיינע זייענענגע, ב"ח גענהחלונען), עיין מרפא לשון ברכות כ"ב ב' ד"ה בקיל ע"א, ובב"ב י"א ב' ד"ה בית שער.
- **לח** באילים השעדים, יש בפרשה פסוקים קירין לכתות השער אילים מיינש"ליש שלע"ז; הנלעז מסונש והוא מרגום אל כתמות *aisselles* (חכטען), עיין לעיל י"ג י"ח, וענינו כ' ד' כמו י' ד'.
- מא ה** ורוחב הצלע, אפודי"ץ שלע"ז; עיין לעיל מ' ז' מלת והתא.
- **ו** ובאיה בקיר, קורות עליות וכו' והו להיות אחוים בקיר הבית קבועים בחוקה סופרי"ש שלע"ז; הנלעז מסונש והוא *fortifiée* (בעפעסטגט).
- **ז** ונסבה למעלה, ומוסנה מסינה שקורין ווי"ץ שלע"ז וכו' ובל"א קרוי ווידל"שטיין; ז"ל ווענדעוטיג, עיין העקה ובאר למלות לועזיות מ"א ו' ח' מלת בלו לים.
- **טו** ואלמי החצר, סיפו של מקרא זה וכו' ואומר אני שהם במין עמודים מרובעים בולטין בחומה לחיזוק וקורין להם פיליר"ש שלע"ז; *piliers* (פפילער).
- **כה** ועב, ערי"ף שלע"ז; *trave* (כהקען).
- מב א** הלשכה, אל מקום הלשכות קנברי"ץ שלע"ז; עיין לעיל מ' י"ז.
- מד יא** פקודות, קומאנדי"שאש שלע"ז; *commandés* (בעטטענאטע).
- **טו** בחעות, קנאיני"שארר שלע"ז; *quand ils errèrent* (ח'ס זיח חכטווייפֿטען, הערוק חיררטען).
- **יח** פארי, קאפי"לאש שלע"ז; מלה נוסחת בל"ז *chappelles* ובל"איש *cappelli* (קח"ש פען, מיטלען). ביוצ, ש:ינו בכרייהא וכו' שהו מקום זיעה אנלאשו"רא שלע"ז; *en la sueur* (חיק טווייסע).
- **כ** כסום יכסמו, כנוסמת זו וכו' ויחכן לפרשו לשון מדת דבר השוה וכו' אמולי"ר שלע"ז; *amouler* (ביודען, חיינע פֿהרק געבען), עיין רש"י ישעי' מ' י"ב מלת ח כן.
- **ל** להניח, אפוזי"ר שלע"ז; *à poser* (לו זעטלען, לו זעגען).
- מה ד** ומקדש למקדש, ומש משות וכו' ללורך המקדש אישיינטיגי"אה אלשיינטואייר"א שלע"ז; *une sanctification au sanctuaire* (חיינע הייליגונג פֿירם הייליגֿט טהוק).
- **יא** האיפה והבח, לשון מדה חמר וכור מוי"י שלע"ז; *muid* (חיינ געוויססעס חח"ס פֿיר טרעקקענע חונד פֿניססיגע רינגע, פֿחם, טפֿונע), וגם בל"א שמו. *Muid, Muid*.
- **יב** המנה, לוכול"ט שלע"ז; *le soixant* (דיח זעכליג, דחו זעכליגער געוויכט).
- **יד** מעשר הבח, העישור וכו' די"ץ מזור"ש שלע"ז; *dix mesures* (זעהן חח"ס).
- **טו** ושה אחת, מיוחד וכו'; מנחר נדריכס לומיילו"ר שלע"ז; *le meilleur* (דחו בעסטע).
- מו יד** לרם, אישפרשי"ר שלע"ז; *à affraichir* (לו ערפֿריטען, לו בעפֿייכטען), יבכ"א רש"י עוד ליסנא אחריוא אימלל"יר שלע"ז; *à mêler* (לו פֿערהענגען).
- **כא** מקצועי, אנגל"אש שלע"ז; *angles* (ווינקען), עיין מרפא לשון תמיד ב"ו א' ד"ה ובלוים.

העתקה ובאור למלות לועזיות קנא

- מז** ב מים מפכים, נויאוינ"ט בלע"ז; bougeaient (בעוועגטען זיך וועגן, ריהרטען זיך פֿון דער טטעלנע).
- ג אפסים, הם הקרסולים קנייליי"ש בלע"ז; chevilles (קנעכען), עיין מרפא לשון מניגה י"ג א' ד"ה קרסולי.
- ה שחו, נויאוינ"ט בלע"ז; nageoir (טווייפנחטן, פֿלום ווהרוך ופון ניכט ווהטען קפן, זקנדערן טווייטען ווס), והוא שם בפלס אמו כמו שפי' הרד"ק.
- ז עץ רב, אאניר"ן בלע"ז; arbres (ביינע) כלומר שהוא שם כללי לכמה מינים.
- ח הגלילה, לאמרק"א בלע"ז; la marque (דיח גרענלע).
- יא בצאחיו, של יס וכו' מרס"ק בלע"ז; maraiche (זושפן), עיין מרפא לשון סנהדרין פ' ב' ד"ה מי בלע"ס.
- מח** כ אחוזה העיר, פֿורפרי"ש בלע"ז; pourpris (חושקרייז, חושפֿטיג).